

An Bhruiséil, 13 Meitheamh 2022
(OR. fr, en)

9761/22

ECOFIN 550
UEM 154
SOC 345
EMPL 227
COMPET 448
ENV 549
EDUC 218
RECH 341
ENER 257
JAI 812
GENDER 90
ANTIDISCRIM 70
JEUN 101
SAN 346

NÓTA

ó:	Ardrúnaíocht na Comhairle
chuig:	Coiste na mBuanionadaithe/An Chomhairle
Uimh. an doic. ón gCoim.:	9413/22 - COM(2022) 619 final
Ábhar:	Moladh le haghaidh MOLADH ÓN gCOMHAIRLE maidir le Clár Náisiúnta 2022 um Athchóiriú de chuid na Laitvia agus lena dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta 2022 de chuid na Laitvia

---

Gheobhaidh na toscaireachtaí i gceangal leis seo an dréachtmholadh thuasluaite ón gComhairle, arna athbhreithniú agus arna chomhaontú ag coistí éagsúla de chuid na Comhairle, bunaithe ar thogra COM (2022) 619 final ón gCoimisiún.

MOLADH ÓN gCOMHAIRLE

an...

maidir le Clár Náisiúnta 2022 um Athchóiriú de chuid na Laitvia agus lena dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta 2022 de chuid na Laitvia

TÁ COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpach, agus go háirithe Airteagail 121(2) agus 148(4) de,

Ag féachaint do Rialachán (CE) Uimh. 1466/97 ón gComhairle an 7 Iúil 1997 maidir leis an bhfaireachas ar shuíomhanna buiséadacha, agus an faireachas ar bheartais eacnamaíocha agus a gcomhordú¹, a neartú, agus go háirithe Airteagal 5(2) de,

Ag féachaint don mholadh ón gCoimisiún Eorpach,

Ag féachaint do na rúin ó Pharlaimint na hEorpa,

Ag féachaint do na conclúidí ón gComhairle Eorpach,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste Fostaíochta,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste Eacnamaíoch agus Airgeadais,

Ag féachaint don tuairim ón gCoiste um Chosaint Shóisialta,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste um Beartas Eacnamaíoch,

De bharr an mhéid seo a leanas:

---

¹ IO L 209, 2.8.1997, lch. 1.

- (1) Tháinig Rialachán (AE) 2021/241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle², lenar bunaíodh an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta, i bhfeidhm an 19 Feabhra 2021. Leis an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta, cuirtear tacaíocht airgeadais ar fáil chun athchóirithe agus infheistíocht a chur chun feidhme, ar athchóirithe agus infheistíocht í a mhaoiníonn an tAontas ó thaobh buiséid de. Cuireann sé leis an téarnamh eacnamaíoch agus le cur chun feidhme athchóirithe inbhuanaithe a chuireann leis an bhfás agus le hinfheistíocht, go háirithe chun na haistriúcháin glasa agus digiteacha a chur chun cinn, agus athléimneacht agus fás ionchasach gheilleagair na mBallstát a neartú ag an am céanna. Cuidíonn sé freisin le hairgeadais phoiblí inbhuanaithe a neartú agus le borradh a chur faoi fhás agus faoi chruthú post sa mheántéarma agus san fhadtéarma. Tabharfar an ranníocaíocht uasta airgeadais in aghaidh an Bhallstáit faoin tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta cothrom le dáta i mí an Mheithimh 2022, i gcomhréir le hAirteagal 11(2) de Rialachán (AE) 2021/241.

---

² Rialachán (AE) 2021/241 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 12 Feabhra 2021 lena mbunaítear an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta (IO L 57, 18.2.2021, lch. 17).

(2) An 24 Samhain 2021, ghlac an Coimisiún an Suirbhé Bliantúil don Fhás Inbhuanaithe, rud a chur tús le Seimeastar Eorpach 2022 le haghaidh comhordú beartais eacnamaíoch. Thug sí aird chuí ar Ghealltanas Sóisialta Porto a síníodh an 7 Bealtaine 2021 chun Colún Eorpach na gCeart Sóisialta a d'fhógair Parlaimint na hEorpa, an Chomhairle agus an Coimisiún an 17 Samhain 2017 a chur chun feidhme a thuilleadh. D'fhormhuinigh an Chomhairle Eorpach tosaíochtaí Shuirbhé Bliantúil 2022 don Fhás Inbhuanaithe an 25 Márta 2022. An 24 Samhain 2021, ar bhonn Rialachán (AE) Uimh. 1176/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle³, ghlac an Coimisiún freisin an Tuarascáil maidir leis an Sásra Foláirimh nár sainaithníodh an Laitvia ann mar cheann de na Ballstáit a mbeadh grinn-athbhreithniú ag teastáil ina leith. Ar an dáta céanna, ghlac an Coimisiún moladh freisin le haghaidh moladh ón gComhairle maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro agus togra le haghaidh Tuarascáil Chomhphárteach ar Fhostaíocht 2022, lena ndéantar anailís ar chur chun feidhme na dTreoirínte Fostaíochta agus ar phrionsabail Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta. Ghlac an Chomhairle an Moladh maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro⁴ ('Moladh 2022 maidir leis an limistéir euro') an 5 Aibreán 2022 agus an Tuarascáil Chomhphárteach ar Fhostaíocht an 14 Márta 2022.

---

³ Rialachán (AE) Uimh. 1176/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Samhain 2011 maidir le míchothromaíochtaí maicreacnamaíoch a chosc agus a cheartú (IO L 306, 23.11.2011, lch. 25).

⁴ Moladh ón gComhairle an 5 Aibreán 2022 maidir le beartas eacnamaíoch an limistéir euro (IO C 153, 7.4.2022, lch. 1).

- (3) Le hionradh na Rúise ar an Úcráin, i ndiaidh na paindéime domhanda, tá athrú suntasach tagtha ar an gcomhthéacs geopholaitiúil agus eacnamaíoch. Tá tionchar an ionraidh ar gheilleagair na mBallstát le sonrú, *inter alia*, trí phraghsanna fuinnimh, bia agus amhábhair níos airde, agus trí ionchais fáis níos laige. Luíonn na praghsanna fuinnimh go trom, go háirithe, ar na teaghlaigh is leochailí a bhfuil cónaí orthu i mbochtaineacht fuinnimh nó atá i mbaol na bochtaineachta fuinnimh, chomh maith leis na gnólachtaí is leochailí ó thaobh praghsanna fuinnimh de. Tá rabharta isteach na ndaoine atá ag teitheadh ón Úcráin gan fasach le feiceáil san Aontas freisin. Bhí tionchar neamshiméadrach ag na héifeachtaí eacnamaíocha, a d'eascair as cogadh foghach na Rúise, ar na Ballstáit. Sa chomhthéacs sin, an 4 Márta 2022, le Cinneadh Cur Chun Feidhme (AE) 2022/382 ón gComhairle⁵, cuireadh Treoir 2001/55/CE ón gComhairle⁶ i ngníomh den chéad uair, lena dtugtar an ceart chun fanacht go dleathach san Aontas do dhaoine easáitithe ón Úcráin, chomh maith le rochtain ar oideachas agus oiliúint, ar mhargadh an tsaothair, ar chúram sláinte, ar thithíocht agus ar leas sóisialta.

---

⁵ Cinneadh Cur Chun Feidhme (AE) 2022/382 ón gComhairle an 4 Márta 2022 lena mbunaítear gurb ann d'insreabhadh ollmhór daoine easáitithe ón Úcráin de réir bhrí Airteagal 5 de Threoir 2001/55/CE, agus a bhfuil d'éifeacht aige cosaint shealadach a thabhairt isteach (IO L 71, 4.3.2022, lch. 1).

⁶ Treoir 2001/55/CE ón gComhairle an 20 Iúil 2001 maidir le caighdeáin íosta chun cosaint shealadach a thabhairt i gcás insreabhadh ollmhór daoine easáitithe agus maidir le bearta lena gcuirtear cothromaíocht iarrachtaí chun cinn idir na Ballstáit agus na daoine sin á nglacadh isteach acu agus na hiarmhairtí lena mbaineann á mbraistint (IO L 212, 7.8.2001, lch. 12).

- (4) Agus an staid eacnamaíoch agus gheopholaitiúil atá ag athrú go tapa á cur san áireamh, athbhunaíonn an Seimeastar Eorpach a bheartas eacnamaíoch agus fostaíochta ar bhonn leathan in 2022, agus forbraítear é ag an am céanna i gcomhréir le ceanglais chur chun feidhme na Saoráide Téarnaimh agus Athléimneachta, mar a leagtar amach sa Suirbhé Bliantúil Fáis Inbhuanaithe 2022. Tá cur chun feidhme na bpleananna téarnaimh agus athléimneachta a glacadh rithábhachtach chun cuspóirí comhordaithe an bheartais eacnamaíoch faoin Seimeastar Eorpach a bhaint amach, ós rud é go dtugtar aghaidh sna pleananna ar fhothacar suntasach ar a laghad de na moltaí tírshonracha ábhartha a eisíodh i dtimthriallta Sheimeastar Eorpach 2019 agus 2020. Tá moltaí tírshonracha 2019 agus 2020 fós chomh ábhartha céanna maidir leis na pleananna téarnaimh agus athléimneachta arna n-athbhreithniú, arna dtabhairt cothrom le dáta nó arna leasú i gcomhréir le hAirteagail 14, 18 agus 21 de Rialachán (AE) 2021/241, sa bhreis ar aon mholtaí tírshonracha eile arna n-eisiúint suas go dtí pleananna téarnaimh agus athléimneachta den sórt sin atá athbhreithnithe, nuashonraithe nó leasaithe.
- (5) Tá clásal éalaithe ginearálta an Chomhshocraithe Cobhsaíochta agus Fáis gníomhach ó Mhárta 2020. I dTeachtaireacht uaidh an 3 Márta 2021 dar teideal 'Bliain amháin ó ráig COVID-19: freagairt ar bheartas fíoscach', leag an Coimisiún amach a thuairim gur cheart an cinneadh maidir le clásal ginearálta éalaithe a dhíghníomhachtú nó a chur i bhfeidhm go leanúnach a dhéanamh mar mheasúnú foriomlán ar staid an gheilleagair, agus leibhéal na gníomhaíochta eacnamaíche san Aontas nó sa limistéar euro i gcomparáid leis an leibhéal réamh-ghéarchéime (deireadh 2019) mar phríomhchritéar cainníochtúil. Mar gheall ar éiginnteacht mhéadaithe agus rioscaí láidre taobh thiar den ionchas eacnamaíoch i gcomhthéacs an chogaidh san Eoraip, is gá clásal éalaithe ginearálta an Chomhshocraithe Cobhsaíochta agus Fáis a leathnú go gcuirfear síneadh le clásal éalaithe ginearálta an Chomhshocraithe Cobhsaíochta agus Fáis le linn 2023.

- (6) De réir an chur chuige atá sa Mholadh ón gComhairle an 18 Meitheamh 2021⁷ ina dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta 2021 na Laitvia, is fearr an staid fhioscach fhoriomlán a thomhas mar an t-athrú ar chaiteachas príomha (glan ar bhearta lánroghnacha ioncaim agus gan bearta sealadacha éigeandála a bhaineann le géarchéim COVID-19 a áireamh), ach caiteachas arna mhaoiniú le tacaíocht neamh-inaisíoctha (deontais) ón tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta agus ó chistí eile de chuid an Aontais a áireamh, i gcoibhneas leis an bhfás féideartha meántéarmach⁸. Agus níos faide ná an staid fhioscach fhoriomlán, d'fhonn a mheas an bhfuil an beartas fioscach náisiúnta stuama agus an bhfuil a chomhdhéanamh fabhrach do théarnamh inbhuanaithe a bheidh comhsheasmhach leis na haistrithe glasa agus digiteacha, tabharfar aird freisin ar an éabhlóid ar phríomhchaiteachas reatha⁹ arna mhaoiniú go náisiúnta (glan ar bhearta lánroghnacha ioncaim agus gan bearta sealadacha éigeandála a bhaineann le géarchéim COVID-19 a áireamh) agus ar an infheistíocht.

---

⁷ Moladh ón gComhairle an 18 Meitheamh 2021 ina dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta 2021 na Laitvia (IO C 304, 29.7.2021, lch. 63).

⁸ Is meastacháin ón gCoimisiún iad na meastacháin ar an staid fhioscach agus a comhpháirteanna sa Mholadh seo bunaithe ar na toimhdí is bunús le réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún. Sna meastacháin ón gCoimisiún ar fhás ionchasach meántéarmach, ní áirítear tionchar dearfach na n-athchóirithe atá mar chuid den phlean téarnaimh agus athléimneachta agus lena bhféadfar borradh a chur faoin bhfás a d'fhéadfadh a bheith ann.

⁹ Ní mhaoinítear iad le deontais faoin tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta ná le cistí eile de chuid an Aontais.

- (7) An 2 Márta 2022, ghlac an Coimisiún teachtaireacht lena gcuirtear treoir leathan ar fáil maidir le beartas fioscach in 2023 ('an treoir fhioscach') a raibh sé mar aidhm léi tacú le hullmhú Chláir na mBallstát um Chobhsaíocht agus um Chóineasú agus comhordú beartais a neartú ar an gcaoi sin. Thug an Coimisiún dá aire, go mbeadh sé iomchuí in 2023, ar bhonn an ionchas maicreacnamaíoch a bhí ann i réamhaisnéis gheimhridh 2022, aistriú ó staid fhioscach chomhiomlán tacaíochta in 2020–2022 go staid fhioscach chomhiomlán a bheadh neodrach tríd is tríd, agus go bhfuil sé réidh chun freagairt don staid eacnamaíoch atá ag teacht chun cinn. D'fhógair an Coimisiún gur cheart leanúint de dhifreáil a dhéanamh idir na moltaí fioscacha do 2023 idir na Ballstáit agus iarmhairtí trastíortha a d'fhéadfadh a bheith ann a chur san áireamh. D'iarr an Coimisiún ar na Ballstáit an treoir ina gCláir um Chobhsaíocht agus um Chóineasú a léiriú. Gheall an Coimisiún go ndéanadh sé dlúthfhaireachán ar na forbairtí eacnamaíocha agus go n-athróidh sé a threoir beartais de réir mar is gá agus ar a dhéanaí ina phacáiste earraigh den Seimeastar Eorpach a bheidh ann ag deireadh mhí na Bealtaine 2022.
- (8) Maidir leis an treoir fhioscach, cuirtear san áireamh sna moltaí fioscacha do 2023 an t-ionchas eacnamaíoch atá ag dul in olcas, an éiginnteacht mhéadaithe agus rioscaí níos ísle, agus an boilsciú níos airde i gcomparáid le réamhaisnéis gheimhridh 2022 ón gCoimisiún. I bhfianaise na mbreithnithe sin, ní mór don fhreagairt fhioscach infheistíocht phoiblí a leathnú i gcomhair na n-aistrithe glasa agus digiteacha agus na slándála fuinnimh, agus cumhacht ceannaigh na dteaghlach is leochailí a choimeád ar bun chun tionchar na dteithe praghsanna fuinnimh a mhaolú agus chun an brú boilscithe a theorannú ón dara babhta trí bhearta spriocdhírthe agus sealadacha. Ní mór don bheartas fioscach leanúint de bheith ag dul in oiriúint do na cúinsí atá ag athrú go tapa, lena n-áirítear dúshláin a eascraíonn as cogadh foghach na Rúise i gcoinne na hÚcráine i ndáil le cosaint agus slándáil, agus ní mór dó idirdhealú a dhéanamh idir na Ballstáit de réir a staide fioscaí agus eacnamaíche, lena n-áirítear a mhéid a bhaineann lena nochtadh don ghéarchéim agus le rabhartaí daoine easáitithe ón Úcráin.

- (9) An 30 Aibreán 2021, chuir an Laitvia a plean náisiúnta téarnaimh agus athléimneachta faoi bhráid an Choimisiúin, i gcomhréir le hAirteagal 18(1) de Rialachán (AE) 2021/241. De bhun Airteagal 19 de Rialachán (AE) 2021/241, rinne an Coimisiún measúnú ar ábharthacht, éifeachtacht, éifeachtúlacht agus comhleanúnachas an phlean téarnaimh agus athléimneachta, i gcomhréir leis na treoirlínte measúnaithe a leagtar amach in Iarscríbhinn V a ghabhann leis an Rialachán sin. An 13 Iúil 2021, ghlac an Chomhairle a Cinneadh Cur Chun Feidhme maidir le formheas an mheasúnaithe ar phlean téarnaimh agus athléimneachta le haghaidh na Laitvia¹⁰. Tá scaoileadh na dtráthchodanna ag brath ar chinneadh a bheith glactha ag an gCoimisiún, i gcomhréir le hAirteagal 24(5) de Rialachán (AE) 2021/241, cinneadh á rá go bhfuil an Laitvia tar éis na garspriocanna agus na spriocanna ábhartha a leagtar amach sa Chinneadh Cur Chun Feidhme ón gComhairle a chomhlíonadh go sásúil. Glactar leis le comhlíonadh sásúil nach ndearnadh gnóthú na ngarspriocanna agus na spriocanna roimhe sin a aisiompú.
- (10) An 22 Aibreán 2022, chuir an Laitvia a Clár Náisiúnta 2022 um Athchóiriú isteach agus, an 26 Aibreán 2022, a Clár Cobhsaíochta 2022 i gcomhréir leis an spriocdháta atá leagtha síos in Airteagal 4 de Rialachán (CE) Uimh. 1466/97. Rinneadh measúnú ar an dá chláir le chéile chun na naisc eatarthu a chur san áireamh. I gcomhréir le hAirteagal 27 de Rialachán (AE) 2021/241, léiríonn Clár Náisiúnta 2022 um Athchóiriú freisin tuairisciú débhlíantúil na Laitvia ar an dul chun cinn atá déanta maidir lena plean téarnaimh agus athléimneachta a chur chun feidhme.
- (11) D'fhoilsigh an Coimisiún tuarascáil tíre 2022 le haghaidh na Laitvia an 23 Bealtaine 2022. Rinne sí measúnú ar an dul chun cinn atá déanta ag an Laitvia maidir le haghaidh a thabhairt ar na moltaí tírshonracha ábhartha a ghlac an Chomhairle in 2019, 2020 agus 2021, agus thug sí dá haire an cur chun feidhme a rinne an Laitvia maidir leis an bplean téarnaimh agus athléimneachta, ag cur leis an scórchlár téarnaimh agus athléimneachta. Ar bhonn na hanailíse sin, sainithníodh sa tuarascáil tíre bearnaí i ndáil leis na dúshláin sin nach dtugtar aghaidh orthu, nó nach dtugtar aghaidh orthu ach i bpáirt, leis an bplean téarnaimh agus athléimneachta, chomh maith le dúshláin nua agus dúshláin atá ag teacht chun cinn, lena n-áirítear na dúshláin sin a eascraíonn as ionradh na Rúise ar an Úcráin. Rinne sí measúnú freisin ar dhul chun cinn na Laitvia maidir le Colún Eorpach na gCearta Sóisialta a chur chun feidhme agus ar phríomhspriocanna an Aontais maidir le fostaíocht, laghdú scileanna agus laghdú bochtaineachta a bhaint amach, chomh maith le dul chun cinn maidir le Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe a bhaint amach.

---

¹⁰ 10157/2021; 10157/2021 ADD1.

- (12) An 23 Bealtaine 2022, d'eisigh an Coimisiún tuarascáil faoi Airteagal 126(3) den Chonradh. Pléadh staid bhuiséadach na Laitvia sa tuarascáil sin, ós rud é gur sháraigh a heasnamh ginearálta rialtais in 2021 luach tagartha an Chonartha, arb é 3 % de OTI é. Thángthas ar an gconclúid sa tuarascáil nár comhlíonadh critéar an easnaimh. I gcomhréir le teachtaireacht an 2 Márta 2022, níor mhol an Coimisiún nósanna imeachta nua maidir le heasnamh iomarcach a oscailt in earrach na bliana 2022 agus déanfaidh sé athmheasúnú ar cibé acu an mbeidh sé riachtanach nó nach mbeidh a mholadh go gcuirfí tús le nósanna imeachta den sórt sin i bhfómhar 2022.
- (13) I Moladh uaithi an 20 Iúil 2020¹¹, mhol an Chomhairle don Laitvia na bearta uile is gá a dhéanamh in 2020 agus 2021, i gcomhréir leis an gclásal éalaithe ginearálta, chun aghaidh a thabhairt go héifeachtach ar phaindéim COVID-19, chun an geilleagar a chothú agus chun tacú leis an téarnamh ina dhiaidh sin. Mhol sí freisin don Laitvia beartais fhioscacha a shaothrú, nuair a bheidh dálaí eacnamaíocha ann, arb é is aidhm dóibh suíomhanna fioscacha mheántéarmacha stuama a bhaint amach agus inbhuanaitheacht an fhiachais a áirithiú, agus an infheistíocht a fheabhsú ag an am céanna. In 2021, de réir na sonraí a bhailíochtaigh Eurostat, tháinig méadú ar easnamh ginearálta rialtas na Laitvia ó 4.5 % de OTI in 2020 go 7.3 %. Thacaigh freagairt na Laitvia maidir leis an mbeartas fioscach leis an téarnamh eacnamaíoch in 2021, agus tháinig méadú ar bhearta sealadacha éigeandála ó 2.8 % de OTI in 2020 go 5.2 % in 2021. Bhí na bearta a ghlac an Laitvia in 2021 i gcomhréir leis an Moladh ón gComhairle an 20 Iúil 2020. Bhí na bearta buiséadacha lánroghnacha a ghlac an rialtas in 2020 agus 2021 sealadach den chuid is mó nó comhoiriúnaithe le bearta fritháirimh. Ag an am céanna, ní raibh roinnt de na bearta lánroghnacha a ghlac an rialtas le linn na tréimhse 2020 go 2021 sealadach ná comhoiriúnaithe le bearta fritháirimh, is é sin go príomha laghdú ar an ráta ranníocaíochta slándála sóisialta, méadú ar an tairseach le haghaidh liúntais cánach ioncaim phearsanta, méadú ar phá do phearsanra míochaine agus do mhúinteoirí chomh maith le méadú ar na sochair shóisialta íosta. De réir na sonraí a bhailíochtaigh Eurostat, thit fiachas ginearálta an rialtais ó 43.3 % de OTI in 2020 go 44.8 % de OTI in 2021.

---

¹¹ Moladh ón gComhairle an 20 Iúil 2020 maidir le Clár Náisiúnta 2020 um Athchóiriú de chuid na Laitvia agus ina dtugtar tuairim ón gComhairle maidir le Clár Cobhsaíochta na Laitvia 2020 (IO C 282, 26.8.2020, lch. 39).

- (14) Tá an cás maicreacnamaíoch atá ina bhuntaca leis na réamh-mheastacháin bhuiséadacha i gClár Cobhsaíochta 2022 réalaíoch in 2022 agus tá sé faichilleach ina dhiaidh sin. Tá sé tuartha ag an rialtas go méadóidh fíor-OTI faoi 2.1 % in 2022 agus 2.5 % in 2023.
- I gcomparáid leis sin, tuartar i réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún go mbeidh fás iarbhír den chineál céanna 2.0 % ar OTI in 2022 agus fás ruainne beag níos airde 2.9 % in 2023, mar gheall ar ionchas níos dearfaí don tomhaltas príobháideach agus d'onnmhairí den chuid is mó. Ina Chlár Cobhsaíochta 2022, tá an Rialtas ag súil go bhfanfaidh an t-easnamh ceannlíne ag 6.5 % de OTI in 2022 agus go laghdófar é go 2.8 % in 2023. Den chuid is mó, is léiriú é an t-easnamh mór in 2022 ar bhearta atá san áireamh i mbuiséad 2022, eadhon méadú ar an liúntas cánach ioncaim, pacáiste infheistíochta measartha mór agus méadú ar phá d'fhostaithe i réimse an chúraim sláinte, gnóthaí baile agus an oideachais. Thairis sin, le tacaíocht leathan rialtais do theaghlaigh agus do chuideachtaí chun an t-ardú i bpraghsanna fuinnimh a mhaolú, chomh maith le fás níos moille ar ioncam cánach a thuartar mar gheall ar an tionchar diúltach ar an ngeilleagar ó ionradh na Rúise ar an Úcráin, beidh an t-easnamh ardaithe i gcónaí, in ainneoin go bhfuil an tacaíocht COVID-19 don gheilleagar i bhfad níos ísle in 2022 ná in 2021. De réir Chlár Cobhsaíochta 2022, meastar go méadóidh cóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI go dtí 45.7 % in 2022, agus go laghdóidh sé go 45.2 % in 2023. Bunaithe ar bhearta beartais atá aitheanta ag scoithdháta na réamhaisnéise, tuartar i réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún easnamh rialtais do 2022 agus 2023 de 7.2 % de OTI agus 3.0 % faoi seach. Tá sé sin níos airde ná an t-easnamh atá tuartha i gClár Cobhsaíochta 2022, go príomha mar gheall ar bhearta breise beartais a áirítear i réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún, eadhon cúlchistí slándála náisiúnta don soláthar fuinnimh a chruthú i gcomhréir le leasuithe a rinneadh le déanaí ar an Dlí Fuinnimh (tionchar fioscach measta 0.6 % de OTI in 2022). Fógraíodh cruthú na gcúlchistí ar bhealach inchreidte, ach ní raibh eolas air tráth ullmhúcháin Chlár Cobhsaíochta 2022. I réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún, tuartar go mbeidh cóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI 47.0 % in 2022 agus 46.5 % in 2023 níos airde ná réamh-mheastacháin Chlár Cobhsaíochta 2022. Tá an difríocht sin ann mar gheall ar réamh-mheastachán easnaimh níos airde agus réamhaisnéis níos ísle de OTI ainmniúil. De réir réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún, is é 2.3 % an fás aschuir féideartha measta sa mheántearma (meánfhás 10 mbliana). Mar sin féin, ní áirítear sa mheastachán sin tionchar na n-athchóirithe atá mar chuid den phlean téarnaimh agus athléimneachta agus lena bhféadfar borradh a chur faoi fhás ionchasach na Laitvia.

- (15) In 2022, chuir an rialtas deireadh le formhór na mbeart a glacadh mar fhreagairt ar ghéarchéim COVID-19, sa chaoi is go meastar go laghdóidh na bearta sealadacha éigeandála ó 5.2 % de OTI in 2021 go 0.8 % in 2022. Tá tionchar ag bearta a glacadh chun tionchar eacnamaíoch agus sóisialta an mhéadaithe ar phraghsanna fuinnimh a chomhrac ar an easnamh rialtais, measta ag 0.9 % de OTI in 2022 i réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún agus a bhfuiltear ag súil go gcuirfear deireadh leo de réir a chéile in 2023.¹² Is éard atá sna bearta sin, den chuid is mó, teorainneacha praghsanna ar phraghsanna fuinnimh do theaghlaigh agus d'fhiontraithe, cumhdach iomlán d'fho-chomhpháirteanna áirithe de tharaifí leictreachais ón Stát, chomh maith le tacaíocht do ghrúpaí sóisialta ar leith agus do theaghlaigh is boichte. Fógraíodh na bearta sin mar bhearta sealadacha. Mar sin féin, i gcás ina bhfanfaidh praghsanna fuinnimh ag leibhéal ardaithe in 2023, d'fhéadfaí leanúint le cuid de na bearta sin. Níl roinnt de na bearta sin spriocdhírthe, go háirithe na teorainneacha ginearálta praghsanna ar phraghsanna fuinnimh. Tá tionchar freisin ar an easnamh rialtais ag na costais a bhaineann le cosaint shealadach a thabhairt do dhaoine easáitithe ón Úcráin, atá tuartha i réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún ag 0.3 % de OTI in 2022 agus 0.5 % de OTI in 2023¹³, chomh maith leis an gcostas méadaithe 0.1 % de OTI in 2022 agus 0.3 % in 2023 ar chaiteachas cosanta.
- (16) I Moladh uaithi ón 18 Meitheamh 2021, mhol an Chomhairle go saothródh an Laitvia staid fhioscach thacúil in 2022, lena n-áirítear ón spreagadh a cuireadh ar fáil leis an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta, agus go gcaomhnódh sí infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta. Mhol an Chomhairle freisin go gcoinneodh an Laitvia fás an chaiteachais reatha arna mhaoiniú go náisiúnta faoi smacht agus go saothródh sí, nuair is féidir sin sna dálaí eacnamaíocha, beartas fioscach atá dírithe ar shuíomhanna fioscacha stuama meántéarmacha a bhaint amach agus an inbhuanaitheacht fhioscach a áirithiú sa mheántéarma, agus an tráth chéanna, feabhas a chur ar an infheistíocht chun borradh a chur faoin acmhainneacht fáis.

---

¹² Is ionann na figiúirí agus leibhéal chostais bhuiséadacha bhliantúla na mbeart sin a rinneadh ó fhómhar 2021, lena n-áirítear ioncam agus caiteachas reatha chomh maith le – i gcás inarb ábhartha – bearta caiteachais chaipitil.

¹³ Glactar leis go mbeidh líon iomlán na ndaoine easáitithe ón Úcráin go dtí an tAontas Eorpach chomh hard le 6 mhiliún duine de réir a chéile faoi dheireadh 2022, agus meastar a ndáileadh geografach bunaithe ar mhéid an diaspóra atá ann cheana, ar dhaoine coibhneasta an Bhallstáit ghlactha, agus ar dháileadh iarbhir na ndaoine easáitithe ón Úcráin ar fud an Aontais ó mhí an Mhárta 2022. I gcás costais bhuiséadacha in aghaidh an duine, tá meastacháin bunaithe ar shamhail mhicreashamhlú Euromod Airmheán Comhpháirteach Taighde an Choimisiúin, agus an dá aistriú airgid á gcur san áireamh d'fhéadfadh daoine a bheith incháilithe do shochair chomhchineáil, amhail oideachas agus cúram sláinte.

(17) In 2022, bunaithe ar réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún agus lena n-áirítear an fhaisnéis a ionchorpraítear i gClár Cobhsaíochta 2022 na Laitvia, meastar go mbeidh an staid fhioscach tacúil ag -3.3 % de OTI, mar a mhol an Chomhairle¹⁴. Tá sé beartaithe ag an Laitvia tacaíocht leanúnach a thabhairt don téarnamh trí leas a bhaint as an tSaoráid um Théarnamh agus Athléimneacht chun infheistíocht bhreise a mhaoiniú mar a mhol an Chomhairle. Meastar go méadófar le 0.8 % de OTI i gcomparáid le 2021 an ranníocaíocht dhearfach le gníomhaíocht eacnamaíoch de chaiteachas arna mhaoiniú ag deontais faoin tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta agus cistí eile de chuid an Aontais. Tuairtar go gcuirfidh infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta ranníocaíocht mhéadaitheach ar fáil don staid fhioscach dar méid 0.3 pointe céatadáin in 2022¹⁵. Dá bhrí sin, tá sé beartaithe ag an Laitvia infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta a chaomhnú, mar a mhol an Chomhairle. Ag an am céanna, meastar go soláthróidh an fás ar chaiteachas reatha príomhúil arna mhaoiniú go náisiúnta (glan ar bhearta nua ioncaim) in 2022 ranníocaíocht fhorleathnaithe dar méid 1.5 pointe céatadáin don staid fhioscach fhoriomlán. Áirítear leis an rannchuidiú suntasach leathnaithe sin tionchar breise na mbeart chun aghaidh a thabhairt ar thionchar eacnamaíoch agus sóisialta an mhéadaithe ar phraghsanna fuinnimh (0.8 % de OTI) chomh maith leis na costais a bhaineann le cosaint shealadach a thabhairt do dhaoine easáitithe ón Úcráin (0.3 % de OTI). Coimeádann an Laitvia, den chuid is mó, smacht ar fhás an chaiteachais reatha arna mhaoiniú go náisiúnta in 2022, toisc gurb é is cúis go príomha le ranníocaíocht mhéadaitheach an chaiteachais reatha arna mhaoiniú go náisiúnta in 2022 ná na bearta chun aghaidh a thabhairt ar an tionchar eacnamaíoch agus sóisialta a bheidh ag an méadú ar phraghsanna fuinnimh agus ar na costais a bhaineann le cosaint shealadach a thabhairt do dhaoine easáitithe ón Úcráin.

---

¹⁴ Freagraíonn comhartha diúltach (dearfach) den táscaire do bharrachas (easnamh) fáis ar chaiteachas príomhúil i gcomparáid le fás eacnamaíoch meántéarmach, lena léirítear beartas fioscach fairsing (crapthach).

¹⁵ Réamh-mheastar go soláthróidh caiteachas caipitil eile arna mhaoiniú go náisiúnta ranníocaíocht mhéadaitheach de 0.7 pointe céatadáin de OTI mar go n-áirítear i réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún an tionchar fioscach a bheadh ag cruthú cúlchistí slándála soláthair fuinnimh i gcomhréir le leasuithe a rinneadh le déanaí ar an Dlí Fuinnimh.

- (18) In 2023, tuartar go mbeidh an staid fhioscach i réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún +3.2 % de OTI ar an mbonn nach mbeidh aon athrú beartais ann¹⁶. Meastar go leanfaidh an Laitvia d'úsáid a bhaint as na deontais ón tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta in 2023 chun infheistíocht bhreise a mhaoiniú chun tacú leis an téarnamh. Meastar go méadófar le 0.9 pointe céatadáin OTI i gcomparáid le 2022 an ranníocaíocht dhearfach le gníomhaíocht eacnamaíoch de chaiteachas arna mhaoiniú ag deontais faoin tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta agus cistí eile de chuid an Aontais. Réamh-mheastar go gcuirfidh infheistíocht arna maoiniú go náisiúnta ranníocaíocht chrapthach ar fáil don staid fhioscach dar méid 0.8 pointe céatadáin in 2023¹⁷. Ag an am céanna, meastar go soláthróidh an méadú ar chaiteachas reatha príomhúil arna mhaoiniú go náisiúnta (glan ar bhearta nua ioncaim) in 2023 ranníocaíocht chrapthach dar méid 2.7 pointe céatadáin don seasamh fioscach foriomlán. Áirítear leis an rannchuidiú suntasach leathnaithe sin tionchar breise na mbeart chun aghaidh a thabhairt ar thionchar eacnamaíoch agus sóisialta an mhéadaithe ar phraghsanna fuinnimh (0.9 % de OTI) chomh maith leis na costais a bhaineann le cosaint shealadach a thabhairt do dhaoine easáitithe ón Úcráin (0.1 % de OTI).
- (19) I gClár Cobhsaíochta 2022, meastar go laghdóidh easnamh ginearálta an rialtais de réir a chéile go 2.3 % de OTI in 2024, agus go 1.7 % faoi 2025. Dá bhrí sin, tá sé beartaithe go bhfanfaidh easnamh ginearálta an rialtais faoi bhun 3 % de OTI laistigh de thréimhse an Chláir. Glactar leis sna réamh-mheastacháin sin go gcuirfear deireadh de réir a chéile le cláir thacaíochta agus go bhfuil fás láidir ar ioncam cánach. De réir Chláir Cobhsaíochta 2022, táthar ag súil go laghdóidh cóimheas fiachais ghinearálta an rialtais le OTI faoi 2025, go háirithe le laghdú go 44.5 % in 2024, agus go 43.4 % in 2025. De réir anailís an Choimisiúin, is cosúil gur rioscaí ísle iad na rioscaí maidir le hinbhuanaitheacht fiachais sa mheántearma.

---

¹⁶ Freagraíonn comhartha diúltach (dearfach) den táscaire do bharrachas (easnamh) fáis ar chaiteachas príomhúil i gcomparáid le fás eacnamaíoch meántéarmach, lena léirítear beartas fioscach fairsing (crapthach).

¹⁷ Réamh-mheastar go soláthróidh caiteachas caipitil eile arna mhaoiniú go náisiúnta ranníocaíocht chraptha de 0.6 pointe céatadáin de OTI, arb é an bhunéifeacht atá leis, eadhon i réamhaisnéis an earraigh 2022 ón gCoimisiún, go bhforáiltear don tionchar fioscach a bheidh ag cruthú chúlchistí slándála an tsoláthair fuinnimh ach nach bhfuil an beart sin tuartha do 2023.

(20) Tá ioncam cánach na Laitvia mar sciar de OTI go mór faoi bhun mheán an Aontais, rud a theorannaíonn an maoiniú do sheirbhísí poiblí. Bailíonn an Laitvia an t-ioncam is ísle ó chánacha ioncaim chorparáidigh san Aontas (0.7 % de OTI in 2020), agus is ionann an t-ioncam ó chánacha maoinne agus 1.0 % de OTI i gcomparáid le 2.3 % de OTI ar mheán an Aontais. Ina theannta sin, cé go bhfuil an ding chánach ar mheánshaothraí ar mheán an Aontais, tá an ráta cánach intuigthe ar shaothar ar cheann de na rátaí is ísle san Aontas, rud a léiríonn go bhfuil scóip shuntasach ann chun an t-ioncam ó chánachas saothair a mhéadú trí bhailiú níos fearr agus trí dhul chun cinn níos airde. Tá caiteachas poiblí na Laitvia ar chúram sláinte agus ar chosaint shóisialta an-íseal i gcomparáid le meán an Aontais, rud a chuireann bac ar rochtain thráthúil chomhionann ar chúram sláinte agus ar chúnamh sóisialta leordhóthanach. Mar thoradh air sin, tá cuid den éagothroime ioncaim is airde sa Laitvia, an tionchar is ísle atá ag aistriú sóisialta ar an mbochtaineacht agus na torthaí is measa ar shláinte san Aontas. In ainneoin méaduithe a tháinig le déanaí, titeann an t-ioncam íosta, na pinsín íosta agus na sochair mhíchumais faoi bhun líne na bochtaineachta. Cuireann rochtain teoranta ar chúnamh agus ar sheirbhísí sóisialta agus cáilíocht teoranta do ghrúpaí leochaileacha bac breise ar chuimsiú sóisialta. Tá an córas cúraim fhadtéarmaigh tearcfhorbartha, le soláthar teoranta cúraim baile agus seirbhísí pobalbhunaithe. Tá tithíocht shóisialta gann agus is minic nach gcuireann sí dálaí maireachtála leordhóthanacha ar fáil. Ina theannta sin, ní hionann cúnaimh sóisialta ar fud na mbardas agus is minic nach mbíonn sé dírithe go leor. Cuireann cánachas níos airde ar mhaoin agus ar chaipiteal agus níos mó dul chun cinn maidir le cánachas ioncaim an deis is fearr ioncam cánach a mhéadú toisc nach n-úsáidtear na foinsí sin i gcomparáid le meán an Aontais. Thairis sin, ba cheart leanúint leis na hiarrachtaí chun an scáthgheilleagar a laghdú níos faide ná na bearta atá beartaithe sa phlean téarnaimh agus athléimneachta.

(21) I gcomhréir le hAirteagal 19(3), pointe (b), de Rialachán (AE) 2021/241 agus critéar 2.2 d'Iarscríbhinn V a ghabhann leis an Rialachán sin, áirítear sa phlean téarnaimh agus athléimneachta sraith fhairsing athchóirithe agus infheistíochtaí a threisiónn a chéile agus a bhfuil amchlár tásach ag gabháil leo maidir lena gcur chun feidhme a bheidh le tabhairt chun críche faoin 31 Lúnasa 2026. Cuidíonn siad sin le dul i ngleic leis na dúshlán eacnamaíocha agus shóisialta ar fad nó le fothacar suntasach de na dúshlán eacnamaíocha agus shóisialta atá leagtha amach sna moltaí tírshonracha a chuir an Chomhairle faoi bhráid na Laitvia sa Seimeastar Eorpach in 2019 agus 2020, chomh maith le haon mholtaí tírshonracha a eisíodh go dtí an dáta a ghlacfar plean téarnaimh agus athléimneachta. Go háirithe, áirítear i bplean téarnaimh agus athléimneachta na Laitvia bearta lena dtugtar aghaidh, go pointe éagsúil, ar na sé dhúshlán leathana ar fad – dúshlán fhioscacha, chaipitil dhaonna, riaracháin phoiblí, táirgiúlachta agus na haistrithe digiteacha agus glasa. Áirítear sa phlean téarnaimh agus athléimneachta athchóirithe a bhaineann le rialachas agus maoiniú na n-institiúidí ardoideachais, cur chun feidhme straitéis chuimsitheach acmhainní daonna sa chúram sláinte agus innéacsú a thabhairt isteach do shochair ioncaim íosta. I measc na n-infheistíochtaí suntasacha tá glasú chóras iompair phoiblí limistéar cathrach Ríge trí, i measc nithe eile, fheithiclí poiblí glana a fháil agus athchóiriú fuinnimh a dhéanamh ar fhoirgnimh phríobháideacha agus phoiblí agus ar ghnólachtaí araon. Tá infheistíocht shuntasach beartaithe freisin chun forbairt réigiúnach a chur chun cinn: scoileanna, páirceanna tionsclaíocha agus tithíocht inacmhainne a thógáil agus ospidéal a nuachóiriú. Táthar ag súil go gcuirfidh na bearta sin borradh faoi acmhainneacht fáis an gheilleagair ar bhealach inbhuanaithe.

- (22) Cuidíonn plean téarnaimh agus athléimneachta na Laitvia le breis dul chun cinn a dhéanamh ar na haistrithe glasa agus digiteacha. Is ionann bearta chun tacú le cuspóirí aeráide sa Laitvia agus 37.6 % de leithdháileadh iomlán an phlean téarnaimh agus athléimneachta, agus is ionann bearta lena dtacaítear le cuspóirí digiteacha agus 21 % de leithdháileadh iomlán an phlean téarnaimh agus athléimneachta. Cur chun feidhme iomlán an phlean téarnaimh agus athléimneachta i gcomhréir leis na clocha míle agus na spriocanna ábhartha, sin rud a chuideoidh leis an Laitvia téarnamh go tapa ó iarmhairtí ghéarchéim COVID-19 agus a hathléimneacht á neartú san am céanna. Tá rannpháirtíocht chórasach na gcomhpháirtithe sóisialta agus na ngeallsealbhóirí ábhartha eile tábhachtach i gcónaí chun an plean téarnaimh agus athléimneachta a chur chun feidhme go rathúil, chomh maith le beartais eacnamaíocha agus fostaíochta eile a théann níos faide ná an plean téarnaimh agus athléimneachta, chun a áirithiú go mbeidh úinéireacht leathan ar an gclár oibre foriomlán beartais.
- (23) An 25 Bealtaine 2022, thíolaic an Laitvia an Comhaontú Comhpháirtíochta dá bhforáiltear i Rialachán (AE) 2021/1060 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹⁸ ach níor tíolacadh go fóill na cláir bheartais chomhtháthaithe eile dá bhforáiltear sa Rialachán sin. I gcomhréir le Rialachán (AE) 2021/1060 tá an Laitvia leis na moltaí tírshonracha ábhartha a chur san áireamh i gclársceidealú chistí an bheartais chomhtháthaithe le haghaidh 2021-2027. Is réamhriachtanas é sin chun éifeachtacht na tacaíochta airgeadais atá le fáil ó chistí an bheartais chomhtháthaithe a fheabhsú agus chun uasmhéadú a dhéanamh ar bhreisluach na tacaíochta sin, agus comhordú, comhlántacht agus comhleanúnachas idir cistí an bheartais chomhtháthaithe sin agus ionstraimí agus cistí eile de chuid an Aontais á gcur chun cinn ag an am céanna. Tá cur chun feidhme rathúil na Saoráide Téarnaimh agus Athléimneachta agus cláir beartais chomhtháthaithe ag brath freisin ar dheireadh a chur le bacainní ar infheistíocht chun tacú leis na haistrithe glasa agus digiteacha agus le forbairt chríochach chothrom.

---

¹⁸ Rialachán (AE) 2021/1060 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Meitheamh 2021 lena leagtar síos forálacha coiteanna maidir le Ciste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa, Ciste Sóisialta na hEorpa Plus, an Ciste Comhtháthaithe, an Ciste um Aistriú Cóir agus an Ciste Eorpach Muirí, Iascaigh agus Dobharshaothraithe agus rialacha airgeadais maidir leis na cistí sin agus maidir leis an gCiste um Thearmann, Imirce agus Lánpháirtíocht, an Ciste Slándála Inmheánaí agus an Ionstraim le haghaidh Tacaíocht Airgeadais don Bhainistiú Teorainneacha agus don Bheartas Víosáí (IO L 231, 30.6.2021, lch. 159).

(24) Seachas na dúshláin eacnamaíocha agus shóisialta a dtugtar aghaidh orthu sa phlean téarnaimh agus athléimneachta, tá roinnt dúshlán breise os comhair na Laitvia, lena n-áirítear rochtain ar chreidmheas bainc. Tá sreabhadh creidmheasa chuig an earnáil phríobháideach diúltach le deich mbliana anuas. D'éirigh sé dearfach in 2016 ach d'fhan ráta fáis an chreidmheasa faoi bhun ráta fáis OTI. In 2020, b'fhiú 66.5 % de OTI an fiachas san earnáil phríobháideach i gcomparáid le 78.3 % de OTI 5 bliana roimhe sin. Chinn frontair bheaga agus mheánmhéide go raibh sé thar a bheith deacair creidmheas a fháil, i bpáirt mar gheall ar an riosca creidmheasa níos airde atá acu, ach tá costas measartha ard ar chreidmheas agus páipéarachas trom orthu freisin. Ina theannta sin, fágann leachtacht lag na sócmhainní a thairgtear le haghaidh comhthaobhachta, go bhfuil sé thar a bheith deacair creidmheas a fháil lasmuigh de réigiún Ríge. Tá bacainn shuntasach ag baint leis sin maidir le hiasachtú morgáistí agus iasachtú do ghnólachtaí. Ina theannta sin, d'fhéadfaí maoiniú le haghaidh teicneolaíochtaí glasa do thomhaltóirí a dhéanamh níos saoire trí tháirgí creidmheasa níos saoire agus níos fadtéarmaí. Bhí iarrachtaí beartais dírithe go príomha ar thacú le hiasachtú trí dheontais phoiblí a chur le chéile. Baineann costas suntasach leis sin, áfach, do bhuiséad an rialtais agus, dá bhrí sin, ní bealach inbhuanaithe é chun borradh a chur faoin iasachtú. Chun na srianta ar an soláthar creidmheasa a mhaolú, tá gá le feabhsuithe ginearálta ar thrédhearcacht agus ar mhúinín as an timpeallacht ghnó, lena n-áirítear laghdú ar an scáthghuilleagar. Thairis sin, d'fhéadfaí rátaí téarnaimh na n-iasachtaí a mhéadú, rud a laghdódh costais na mbanc a bhaineann le hiasachtaí neamhthuillmheacha agus a d'fhéadfaí a éascú le córas dlí níos éifeachtúla. D'fhéadfadh scéimeanna iasachta agus ráthaíochta spriocdhírthe cabhrú le laghdú a dhéanamh ar na rioscaí leachtachta a bhíonn ag na bainc agus iad ag glacadh comhthaobhachta i margaí atá réasúnta neamhleachtach. D'fhéadfadh scéimeanna iasachtaithe poiblí le haghaidh infheistíochtaí a bhfuil tábhacht straitéiseach ag baint leo, amhail an t-aistriú glas agus an fhorbairt réigiúnach, iomaíocht éifeachtach a mhéadú sa mhargadh baincéireachta nó bearna sa mhargadh a líonadh ina bhfuil maoiniú bainc róchostasach nó nach bhfuil fáil air. Ina theannta sin, cuireann scéimeanna ráthaíochta poiblí agus iasachtaithe bealach i bhfad níos éifeachtúla ó thaobh costais de ar fáil chun tacú le hiasachtaí príobháideacha ná scéimeanna deontais. Chomh maith leis na bacainní ar mhaoiniú na mbanc, tá margadh na Laitvia le haghaidh foinsí airgeadais malartacha tearcfhorbartha agus d'fhéadfadh sé feabhas a chur ar an rochtain atá ag gnólachtaí ar mhaoiniú.

- (25) Mar fhreagairt ar an sainordú ó Cheannairí Stáit nó Rialtais an Aontais a leagtar amach i nDearbhú Versailles, tá sé mar aidhm ag an togra ón gCoimisiún le haghaidh plean REPowerEU deireadh a chur de réir a chéile le spleáchas an Aontais ar allmhairiú breosla iontaise ón Rúis a luaithe is féidir. Chun na críche sin, tá sé beartaithe ag an gCoimisiún na tionscadail, na hinfheistíochtaí agus na hathchóirithe is oiriúnaí ar an leibhéal náisiúnta, ar an leibhéal réigiúnach agus ar leibhéal an Aontais a shainnithint i gcomhphlé leis na Ballstáit. Is é is aidhm do na bearta sin an spleáchas foriomlán ar bhreoslaí iontaise a laghdú agus allmhairiú breosla iontaise a aistriú ón Rúis.
- (26) De réir sonraí 2020, is ionann táirgí ola (33.8 %) agus gás nádúrtha (21.6 %) agus thart ar leath de mheascán fuinnimh na Laitvia, fuinneamh in-athnuaite den chuid is mó (44.1 %). Sholáthair an Rúis allmhairiú gáis nádúrtha uile na Laitvia (níos airde ná meán an Aontais de 44 % de spleáchas ar allmhairiú gáis Rúiseacha) agus ba phríomhfhoinsé í (20 %) d'allmhairiú táirgí ola na Laitvia (i gcomhréir go mór le meán an Aontais de 26 % de spleáchas ar allmhairiú ola na Rúise).¹⁹ Tá laghdú suntasach tagtha ar spleáchas na Laitvia ar sholáthairtí gáis na Rúise mar gheall ar a nasc gáis leis an Liotuáin, rud a thugann rochtain don Laitvia ar chríochfort gáis nádúrtha leachtaithe Klaipeda. Tá an Laitvia nasctha freisin leis an Eastóin agus leis an bhFionlainn, rud a fhágann go bhfuil na ceithre thír den mhargadh céanna le haghaidh gáis nádúrtha. Le saoráid stórála gáis atá lonnaithe sa Laitvia, is féidir na neamhréireanna séasúracha soláthair agus éilimh a rianú agus stóráilann sí cúlchiste slándála do mhargadh Mhuir Bhailt. Moltar infheistíochtaí nua bonneagair agus líonraí a bhaineann le gás a bheith slán i gcás inar féidir, d'fhonn a n-inbhuanaitheacht fhadtéarmach a éascú trí bhreoslaí inbhuanaithe a chur in ionad breoslaí inbhuanaithe amach anseo. Mar sin féin, ba cheart tús áite a thabhairt do bheartais i gcónaí chun an sioncrónú leanúnach a thabhairt chun críche le heangach cumhachta ilchríochach an Aontais, chun acmhainneacht leordhóthanach a áirithiú le haghaidh idirnáisc leis na Ballstáit chomharsanachta agus chun comhthionscadail maidir le foinsí in-athnuaite a shaothrú. Chomh maith leis na feabhsuithe ar an mbonneagar gáis arb é is aidhm dóibh foinsí eile soláthair a áirithiú, chun spleáchas fuinnimh ar an Rúis a laghdú, beidh ar an Laitvia dlús a chur le húsáid foinsí in-athnuaite fuinnimh agus éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú, go háirithe sna hearnálacha tógála agus iompair. Áirítear i bplean téarnaimh agus athléimneachta na Laitvia bearta arb é is aidhm dóibh infheistíochtaí príobháideacha i bhfuinneamh gaoithe ar tír mór a éascú.

¹⁹ Eurostat (2020), sciar allmhairiú na Rúise os cionn allmhairiú iomlána gáis nádúrtha, amhola. Do mheán na 27 mBallstát, tá iomlán na n-allmhairiú bunaithe ar allmhairiú lasmuigh de AE27. I gcás na Laitvia, áirítear trádáil laistigh den Aontas ar iomlán na n-allmhairiú. Ní fholáionn amhola táirgí ola scagtha.

D'fhéadfadh a gcur chun feidhme níos luaithe ná a bhí beartaithe, mar a d'fhógair an rialtas le déanaí, cabhrú le hinfheistíochtaí i bhfuinneamh gaoithe ar tír mór a bhrostú. Mar sin féin, dá méadófaí sciar na bhfoinsí in-athnuaite fuinnimh, bheadh ar an Laitvia freisin féachaint ar na deiseanna atá ann maidir le fuinneamh gaoithe amach ón gcósta. D'fhéadfaí bearta éifeachtúlachta fuinnimh, lena n-áirítear athchóiriú domhain, a threisiú, go háirithe i bhfoirgnimh, san iompar agus sa tionsclaíocht. Chun an meascán fuinnimh a éagsúlú, tá an Laitvia ag smaoineamh ar infheistíocht a dhéanamh i bhfuinneamh núicléach i gcomhar leis na Ballstáit chomharsanachta. Beidh gá le méadú breise ar an uaillmhian maidir le hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú agus chun foinsí in-athnuaite agus éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú chun go mbeidh an Laitvia ag teacht leis na cuspóirí 'Oiriúnach do 55'.

- (27) Cé go mbeidh costais shuntasacha athstruchtúrúcháin i roinnt earnálacha mar thoradh ar an dlús atá curtha leis an aistriú i dtreo neodracht aeráide agus ar shiúl ó bhreoslaí iontaise, féadfaidh an Laitvia leas a bhaint as an Sásra um Aistriú Cóir i gcomhthéacs an bheartais chomhtháthaithe chun tionchar socheacnamaíoch an aistrithe a mhaolú sna réigiúin is mó atá buailte. Ina theannta sin, is féidir leis an Laitvia leas a bhaint as Ciste Sóisialta na hEorpa Plus, arna bhunú le Rialachán (AE) 2021/1057 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle²⁰, chun deiseanna fostaíochta a fheabhsú agus comhtháthú sóisialta a neartú.
- (28) I bhfianaise mheasúnú an Choimisiúin, scrúdaigh an Chomhairle Clár Cobhsaíochta 2022 agus léirítear a tuairim²¹ i moladh (1) go háirithe.
- (29) I bhfianaise na ndlúthnasc idir geilleagair Bhallstáit an limistéir euro agus a rannchuidiú comhchoiteann le feidhmiú an aontais eacnamaíoch agus airgeadaíochta, mhol an Chomhairle go ngníomhódh Ballstáit an limistéir euro, lena n-áirítear trína bpleananna téarnaimh agus athléimneachta, chun na moltaí atá leagtha amach i moladh 2022 maidir leis an limistéir euro a chur chun feidhme. I gcás na Laitvia, léirítear é sin go háirithe i moltaí (1), (2) agus (3).

---

²⁰ Rialachán (AE) 2021/1057 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Meitheamh 2021 lena mbunaítear Ciste Sóisialta na hEorpa Plus (CSE+), agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1296/2013 (IO L 231, 30.6.2021, lch. 21).

²¹ Faoi Airteagal 5(2) de Rialachán (CE) Uimh. 1466/97.

AG MOLADH LEIS SEO go nglacfadh an Laitvia gníomhaíocht in 2022 agus 2023 chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

1. In 2023, a áirithiú go mbeidh fás an phríomhchaiteachais reatha arna mhaoiniú go náisiúnta i gcomhréir le seasamh foriomlán neodrach beartais, agus tacaíocht leanúnach shealadach spriocdhírithé á cur san áireamh do theaghlaigh agus do ghnólachtaí is leochailí ó thaobh praghsanna fuinnimh de agus do dhaoine atá ag teitheadh ón Úcráin. A bheith réidh chun an caiteachas reatha a chur in oiriúint don staid atá ag teacht chun cinn. Infheistíocht phoiblí a leathnú le haghaidh na n-aistriúithe glasa agus digiteacha, agus le haghaidh na slándála fuinnimh, agus tionscnamh REPowerEU á chur san áireamh, lena n-áirítear trí leas a bhaint as an tSaoráid Téarnaimh agus Athléimneachta agus as cistí eile de chuid an Aontais, beartas fíoscach a shaothrú atá dírithe ar shuíomhanna fíoscacha meántéarmacha stuama a bhaint amach, cánachas a leathnú, lena n-áirítear maoin agus caipiteal, agus leordhóthanacht an chúraim sláinte agus na cosanta sóisialta a neartú chun neamhionannas a laghdú.
2. Dul ar aghaidh le cur chun feidhme a plean téarnaimh agus athléimneachta, i gcomhréir leis na clocha míle agus na spriocanna a chuimsítear i gCinneadh Cur Chun Feidhme ón gComhairle an 13 Iúil 2021. Doiciméid chlársceidealaithe an bheartais chomhtháthaithe 2021–2027 a thíolacadh d'fhonn an chaibidlíocht leis an gCoimisiún a thabhairt chun críche agus tús a chur lena gcur chun feidhme ina dhiaidh sin.
3. Rochtain ar mhaoiniú a fheabhsú d'fhiontair bheaga agus mheánmhéide trí scéimeanna iasachtaithe phoiblí agus scéimeanna ráthaíochta lena ndírítear ar infheistíochtaí a bhfuil tábhacht straitéiseach ag baint leo a éascú, go háirithe an t-aistriú glas agus an fhorbairt réigiúnach.
4. Spleáchas foriomlán ar bhreoslaí iontaise a laghdú agus allmhairí breoslaí iontaise a éagsúlú trí dhlús a chur le húsáid foinsí in-athnuaite, acmhainneacht idirnáise leordhóthanach a áirithiú, soláthairtí agus bealaí fuinnimh a éagsúlú agus tomhaltas fuinnimh a laghdú trí bhearta uaillmhianacha éifeachtúlachta fuinnimh.

Arna dhéanamh sa Bhruiséil,

Thar ceann na Comhairle

An tUachtarán